№ 39.

Dodatek osobny przy Gazecie lwowskiej

z dnia 22. Października 1861.

Wydział król. stołecznego miasta Lwowa

i pogląd na jego działanie od roku 1849

aż do wyboru nowego Wydziału miejskiego w październiku 1861.

Rozwiązujący się Wydział miejski, poczuwa się do obowiązku, składając swój mandat, wyborcom swoim wykazać, w jaki sposób urzędowanie swoje przez lat przeszło dwanaście pełnił, i jak się z położonego w nim zaufania wywiązał.

Jeżeli mężowie wolnemi wyborami w roku 1849 do Wydziału miejskiego powołani mimo najnieprzyjaźniejszych okoliczności, którym reprezentacya miasta przez ten cały czas ulegała, na swojem stanowisku dotąd wytrwali, i tak czas jak siły swoje, a poniekąd i materyalne względy dobru miasta poświęcać nie przestali, to im przynajmniej zasługi rzetelnych starań o pomyślność ogółu zaprzeczyć nie można.

Tej zasługi tem mniej mogą im ci odmówić, którzy się z wynikłościami ich usiłowań nieco bliżej zapoznać, i bez uprzedzenia lub jednostronnego zapatrywania się, takowe ocenić zechcą i zdołają.

Do tego obecne sprawozdanie, obejmujące ważniejsze szczegóły gospodarstwa miejskiego poniekąd posłużyć może, w którem atoli nie od rzeczy będzie oglądnąć się na rok 1848, i jego zdarzenia na powodzenie naszego miasta przeważający wpływ wywierające w pamięci odświeżyć.

Ustawa wyborcza z roku 1848.

Gdy słońce wiosenne roku 1848 lody absolutyzmu stopiło, i jutrzenka swobód konstytucyjnych chociaż na krótko zaświtała, gdy wszystkie kraje państwa austryackiego do przeobrażenia swoich stosunków pospieszały, nie mogli obywatele Lwowa pozostać za innymi, ale postanowili przedewszystkiem obok różnorodnych zajęć owej epoki, przysposobić zasady do odnowienia reprezentacyi swojej odpowiedniego okolicznościom.

Nim jeszcze nowa ustawa wyborcza dla Wiednia lub innej jakiej stolicy znaną była, złożył dawny Wydział miejski komitet z świadomych prawa, wyższych urzędników i obywateli miejskich, który się ułożeniem projektu ustawy do reorganizacyi Wydziału miejskiego gorliwie zajął. Projekt tego komitetu został w języku polskim i niemieckim drukowany, i tutejszej publiczności, a mianowicie mężom z pomiędzy tutejszych fakultetów, gremiów, korporacyi i cechów umyślnie do tego wybranym do krytycznego rozpoznania udzielony.

Po kilku tygodniach rozwagi pomieniony projekt, w zgromadzeniu tychże mężów, tudzież członków dawnego Wydziału miejskiego w lipcu 1848 na siedmiu posiedzeniach, do których przeszło stodwadzieścia obradujących należało, ściśle był rozbierany a d. 20. lipca 1848 ostatecznie uchwalony. — Ta ustawa do wyboru nowego Wydziału miejskiego była powtórnie drukowana i do powszechnej wiadomości podaną.

Wybory Wydziału miejskiego w roku 1848.

Na mocy tej nieprzecznie liberalnej ustawy rozpisano na dniu 11. sierpnia 1848 r. wybory, które do 12. października 1848 trwały, tak, że nowo wybrany Wydział dopiero na dzień 14. października 1848 na pierwsze posiedzenie można było zaprosić.

Rozwiązanie Wydziału miejskiego i mianowanie mężów zaufania w listopadzie 1848 r.

Po rozwiązaniu tego Wydziału miejskiego, po wypadkach 2. listopada 1848 i po ogłoszeniu stanu oblężenia, mianował ówczesny jenerał komenderujący baron Hammerstein-Equord czterdziestu mężów zaufania, aby Wydział miejski zastąpili.

Konieczność wyboru nowego Wydziału miejskiego.

Pośród różnorodnych i częstokroć drażliwych zajęć, mężowie zaufania nie będąc powołanymi wyborem gminy, nie zaniedbali potrzebnych kroków do wybrania nowego Wydziału miejskiego, którýby z wolnych wyborów uprawnionych mieszkańców Lwowa wskrzeszony, legalnie sprawami gminy mógł się zajmować.

Jakoż na dotyczącą prośbę otrzymał Magistrat dekret c. k. Prezydyum krajowego z dnia 30. grudnia 1848 l. 16318, według którego c. k. Ministeryum do wyboru nowego Wydziału przystąpić i oraz spólnie z mężami zaufania naradzić się poleca, rzyli i jakie odmiany w prowizorycznej ustawie wyborczej mają być przedsięwzięte.

Zważywszy że prowizoryczna ustawa wyborcza z powyżej opisaną oględnością i skrupulatnością ułożona i uchwalona, raz już w życie publiczne się wdrożyła, tudzież że w przeciągu jej istnienia sąd tutejszych obywateli o niej już się ustalił, uchwalili mężowie zaufania dnia 18. stycznia 1849, iż nie ma żadnego powodu do zrobienia jakiejkolwiek odmiany w takowej, i owszem postanowili na to wszelką zwrócić uwagę, aby przy nowych wyborach od przyjętych zasad tej ustawy w niczem nie odstąpiono.

Mężowie zaufania zgodzili się na tę uchwałę tem bardziej, ile że poczytywali sobie za obowiązek, zapobiedz wszelkiemu zarzutowi jakoby sobie rościli prawo do poprawienia normy, uznanej przez ogół za odpowiednią celowi. Zarazem wybrano komisyę wyborczą.

Rozpisanie nowych wyborów w styczniu 1849.

Na posiedzeniu dnia 1. lutego 1849 odczytano dekret c. k. Prezydyum krajowego l. 949 pr. zatwierdzający powyższą uchwałę z d. 18. stycznia 1849 względem nowego wyboru Wydziału miejskiego, i niedopuszczający żadnej zmiany w ustawie wyborczej z dnia 20. lipca 1848.

Komisya wyborcza stosując się do rzeczonej uchwały, rozpisała wybory już dnia 24. stycznia 1849 i ukończyła takowe dnia 23. marca 1849.

Dnia 5. maja 1849 otrzymał przełożony Magistratu zawiadomienie c. k. Prezydyum krajowego z dnia 30. kwietnia 1849 l. 4961, iż c. k. Ministeryum spraw wewnętrznych dekretem z dnia 12. kwietnia t. r. l. 2585 prowizorycznie oznaczyło nieustanowiony jeszcze ostatecznie stosunek miejskiego Wydziału do Magistratu, tudzież że ukonstytuowaniu się nowo wybranego Wydziału, obecnie nic na przeszkodzie nie stoi.

Co się tyczy stosunku między Magistratem i Wydziałem, c. k. Ministeryum rozporządziło, ażeby o ile się to stać może, tymczasowe postanowienia nowej ustawy dla gmin z dnia 17. marca 1849 zachowane były, według których do czynności Wydziału miasta Lwowa to ma należeć, co w tejże ustawie w §§. 71. do 125. wyłącznie, jako naturalny zakres działań gminy jest oznaczone, w miarę jak pomienione §§. do teraźniejszych stosunków Lwowa ze względem na istniejący stan wyjątkowy, zastosowane być mogą.

Wolnemi wyborami powołany nowy miejski Wydział, wstępuje na miejsce mężów zaufania w maju 1849.

Przyjąwszy to rozporządzenie na posiedzeniu dnia 10. maja 1849 do wiadomości, uchwaliło zgromadzenie mężów zaufania, aby nowy Wydział był plakatami do powszechnej wiadomości podany i na dzień 16. maja 1849 na pierwsze posiedzenie, w sali na strzelnicy dla braku dogodniejszego miejsca odbyć się mające sproszony, poczem mężowie zaufania swoje sześciomiesięczne czynności zakończyli.

Sprawozdanie z czynności mężów zaufania według protokołów ich posiedzeń, drukiem ogłoszone zostało.

Odbudowanie spalonego przez bombardowanie ratusza w tym czasie tak dalece postąpiło, że nowy wydział miejski który ośm posiedzeń w sali strzelnicy, a cztery w sali gmachu teatralnego hr. Skarbka odbył, na swoje trzynaste posiedzenie dnia 22. listopada 1849 już się w ratuszu zebrał, i odtąd pod własnym dachem mógł obradować.

Ten wstęp do właściwego sprawozdania zdawał się niezbędnie potrzebnym, albowiem przypomina, pod jak trudnemi okolicznościami i wpływami, mianowani przez władzę wojskową mężowie zaufania a po nich reprezentanci miasta wolnemi wyborami do pełnienia obowiązków gminnych powołani działali, a oprócz tego przyczyni się do sprostowania niektórych mylnych i przekrzywionych dopuszczeń, wynikłych właśnie z zapomnienia okoliczności wyżej opisanych.

Niepomyślne wpływy na powodzenie miasta.

Na tem miejscu nie można także nie wspomnieć i o niepomyślnych wypadkach, które w przeciągu dwunastoletniego działania Wy-

działu miejskiego teraz się rozwiązującego, na powodzenie miasta Lwowa pośredni lub bezpośredni wpływ wywierały; a mianowicie: wypadki w naszym kraju roku 1846, wstrząśnienia 1848, cholera w tymże roku, powstanie w Węgrzech, przechód i powrót wojsk ces. rosyjskich, zaprowadzenie podatku od dochodów i ekwiwalentu, podwyższenie stałych podatków, podział kraju na dwa obręby rządowe i ustanowienie oddzielnego rządu Bukowiny, wojna wschodnia i koncentracya c. k. wojsk na Podolu, cholera powtórna w roku 1855, wojna we Włoszech, brak przez cały ten czas monety srebrnej i częsty niedostatek monety zdawkowej, trzykrotne zaciąganie pożyczki państwa, przemiana monety konwencyjnej na walutę austryacką, nakoniec zubożenie ogólne w tym stopniu, że gmina zmuszoną była użyć nadzwyczajnych środków, aby głodnych wyżywić i gorszym następstwom zapobiedz.

Pewność nowych wyborów po upływie roku.

Nowo wybrany Wydział miejski rozpoczął posiedzeniem na dniu 16. maja 1849 odbytem swoje czynności w tem przekonaniu, iż stosownie do §§. 28 i 29 prowizorycznej ustawy wyborczej z dnia 20. lipca 1848, z zaprowadzeniem ustawy gminnej na wszelki wypadek działalności swojej zaprzestanie, a gdyby takowa w przeciągu roku nie wyszła, po upływie roku zupełnie rozwiązany i aż do zaprowadzenia prawnej ustawy komunalnej, od roku do roku odnawiany będzie.

Porządek czynności Wydziału miejskiego.

Mimo tak skąpo wymierzonego okresu dla swojego bytu, Wydział w zadośćuczynieniu §. 25. dopiero co rzeczonej ustawy, ułożył dla swojego urzędowania prowizoryczny porządek czynności 68 paragrafów zawierający, który już 20. września 1840 drukiem ogłoszony został, podzielił czynności swoje na siedm sekcyi, zastrzegając obradom swego ogólnego zgromadzenia w myśl §. 27. ustawy wyborczej między innemi sprawami, uchwalenie projektów ustawy gminnej lub organizacyi urzędów miejskich dotyczących.

Ze względu na ówczesny stan wyjątkowy posiedzenia Wydziału miejskiego nie mogły się publicznie odbywać, a to na mocy §. 27. prowizorycznego zakresu działania Wydziału miejskiego przez c. k. Ministeryum określonego.

Jego podział na siedm sekcyj.

Sekcye Wydziału miejskiego były następujące: Isza Sekcya duchowieństwa i zakładów dobroczynnych, IIga finansów, przemysłu i handlu, IIIcia budownictwa i robót publicznych, IVta wojskowości, Vta zdrowia, VIta bezpieczeństwa i porządku, VIIma spraw organicznych i oświecenia.

Ten zakres działania uzupełniony został na mocy uchwały Wydziału z dnia 28. maja i 18. czerwca 1857, oddzielną instrukcyą dokładniej określającą zakres działania Wydziału, jego sekcyi i Magistratu w sprawach asygnowania wydatków z funduszów gminy miejskiej tudzież z funduszów, zakładów i fundacyi pod zarządem gminy zostających, a następnie dodatkiem do porządku czynności Wydziału zawierającym zmiany w takowym i dodatkowe postanowienia.

Ogłaszanie protokołów posiedzeń Wydziału miejskiego w gazetach.

Kilkanaście protokołów posiedzeń Wydziału podanych było w rządowej gazecie Lwowskiej (polskiej i niemieckiej) do powszechnej wiadomości, gdy jednak te protokoły dość znacznej były objętości, tak że niektóre na trzy Gazety musiały być podzielone, gdy prócz tego li tylko miejscowości tyczące się sprawy zawierały a przytem większą część Gazety zajmowały, zaprzestano z powodów od Wydziału niezawisłych dalszego ogłaszania takowych.

Stan kasy miejskiej w I. połowie roku 1849.

Nowo ukonstytuowany Wydział miejski objął zarząd majątku miejskiego z kasą miejską nie w lepszym stanie będącą, jak ją mężowie zaufania z początkiem listopada 1848 zastali. Niepreliminowane wydatki tego pamiętnego roku przy niemal zupełnej stagnacyi dochodów na rok 1848 spodziewanych, wyczerpały zasoby prawie do szczętu, tak, że z końcem roku gospodarskiego tj. z dniem ostatnim października 1848 tylko 4896 zlr. m. k. a między temi niemal $^3/_4$ depozytów obcych, w gotowiźnie w kasie pozostało, z którą rok nowy rozpoczęto. Koszta uporządkowania miasta po bombardowaniu, zaspokojenie rozmaitych przedsiębierców i liwerantów kontraktowych, płace urzędników politycznego i cywilnego Senatu, zmuszały do najsprężystszego ściągania zaległości, co się też Magistratowi tak dalece powiodło, iż w pierwszem półroczu tj. do ostatniego kwietnia 1849 z dochodów 178,256 zlr. m. k. wpłynęło, z których łącznie z powyższą resztą, wydatki 174,800 złr. m. k. wynoszące opędzono, a nowy Wydział rozpoczynając w maju działania swoje, został z pierwszego półrocza resztę kasową w sumie 8,298 złr. m. k.

Zaciągnienie pożyczki na odbudowanie spalonego ratusza.

Najnaglejszem zadaniem Wydziału miejskiego było, przysposobione przez Magistrat i mężów zaufania zaciągnienie pożyczki na odbudowanie spalonego ratusza i wieży czemprędzej do skutku doprowadzić i równocześnie szczegółowe gałęzie zarządu majątkiem miejskim ściśle roztrząsać.

Dochodzenie przyczyn kłopotliwego stanu majątku miejskiego.

Owocem zajęcia w ostatnim kierunku było przekonanie, iż gospodarstwo miejskie w przeciągu lat dawniejszych o tyle za uregulowane uważane być mogło, o ile miasto nie tylko wydatki bez kłopotów pieniężnych opędzić mogło, ale nawet zwyżki w kasie posiadało, któremi nieprzewidziane potrzeby pokryć się dały. Z czasem atoli, a mianowicie już od roku 1845 stosunki tak się zmieniać zaczęły, że gospodarstwo miejskie, owych pomyślnych rezultatów błogich lat dawniejszych, wykazać nie zdołało, albowiem nastawały czasami braki, które jedynie największą starannością zarządu ominąć się dały.

Przyczyną tych zmian nie było jednak ani raptowne pogorszenie się stosunków, ani też okoliczności miejscowe. Na te dwa czynniki tem większy nacisk położyć wypada, ile że w ostatnich latach wybitniej na jaw wystąpiły, i tym sposobem sąd o gospodarstwie miasta znacznie zwichnęły.

Najważniejszą przyczyną kłopotliwego stanu gospodarstwa miejskiego, której skutki długo uczuć się dawały, dostrzegł Wydział miejski w zwyczaju od dawna zaprowadzonym, według którego w każdem sprawozdaniu z obrotu majątku miejskiego, tylko pomyślne rezultaty wykazywano. W każdym niemal roku mniemano, że majątek miejski się wzmaga, albowiem tak aktywa w zaległościach, jak i zapasy materyałów w znakomitych cyfrach wykazywane takie mniemanie usprawiedliwiały; lecz z nadejściem nieodzownej konieczności zrealizowania onych liczbowych funduszów w celu zaspokojenia wzmagających się potrzeb spostrzeżono dopiero, że nie wszystkie rachunkowo prawdziwe aktywa na zaspokojenie praktycznych potrzeb zrealizować się dadzą.

Jakoż już w roku 1846 można się było domniemywać, że kwitnący stan majątku miejskiego był raczej pozornym niż rzeczywistym. W tym roku albowiem mimo pożądanych wynikłości budżetami wykazanych, nastąpiła potrzeba zaciągnienia pożyczki w galicyjskiej kasie oszczędności, aby brakowi gotowizny zaradzić.

Toż samo powtórzyło się i w roku 1847, a prócz tego zaprowadzono za przyzwoleniem c. k. Gubernium dodatek komunalny, co już po ten czas powinno było obudzić obawę, że gospodarstwo miejskie na jakąś słabość cierpi, której paliatywnemi środkami zaradzić nie podobna. Późniejsze symptomata tę obawę niestety stwierdziły, lecz za daleko by doprowadziło, chcieć je tu wszystkie przytaczać i wyłuszczać. Chodziło Wydziałowi miejskiemu przedewszystkiem o to, aby wykryć źródło złego, i aby usunąwszy złe, zaprowadzić jak najrychlej lepsze.

Jak się z powyższego okazuje, pochodziło złe ani z nadużyć, ponieważby winni nie byli mogli pozostać w ukryciu, ani też ze zmiany stosunków ogólnych, ponieważ takowe dotąd jeszcze nie ustały, a majątek miasta, jak się to dalej okaże, od roku 1854 nietylko nie upada, ale owszem widocznie się podnosi: lecz owa słabość, na którą gospodarstwo miejskie długie czasy cierpiało, która żywotne jego soki pożerała, jak zwolna trawiąca febra, słowem owo ukryte złe pochodziło z uchybionego systemu, czyli wyraźniej mówiąc, z nieodpowiedniej organizacyi całego zarządu miejskiego.

Magistratowi podlegały pojedyncze urzędy podwładne, z których każdy dla siebie oddzielny, zakresowi swojemu zupełnie zadość uczynił, jeżeli przepisane dla siebie szemata należycie wypełnił, i rachunki według przepisów dokumentowo w swoim czasie złożył. Brakowało wszakże tym oddziałom centralnego punktu, któryby ogólny przegląd całego zarządu i jego wynikłości umożebnił. Za przykład posłużyć może urząd ekonomii miejskiej i urząd budownictwa miejskiego. Pierwszy starał się o to, aby jak najwyższy dochód z dóbr miejskich wykazać i ceny swoich materyałów (drzewo, kamienie) wygórować; przeciwnie zaś urzędowi budownictwa zależało na tem, aby koszta spotrzebowanych przez niego materyałów jak najmniej wynosiły. Tym sprzecznym dążnościom przypisać należy, że do budowli miejskich jak najmniej materyałów

od ekonomii żądano, aby koszta budowli nie za wysoko obliczać. Gdy więc liweranci dostarczali materyałów po znacznie niższych cenach jak je ekonomia stanowiła, musiały zapasy materyałów miejskich bez użytku niszczeć. Nie zastanowiano się ani nadtem, że za materyały własne ani grosza płacić nie potrzeba, ponieważ należytość rachunkowo przeprowadzoną bywa, ani też nad tem, że zapasy materyałów nie są własnością ekonomii, lecz miejską.

Tak więc doszedł Wydział do przekonania, iż do coraz bardziej upadającego gospodarstwa miejskiego przyczyniał się jak powiedziano wyżej system, czyli zasada, wykazywania pomyślnych rezultatów, i układanie temu systemowi odpowiednich preliminarzów czyli budżetów. Gdy zaś takie preliminarze tylko jednostronnie według wynikłości o jakich kasa miejska wiedziała zestawiane bywały, przeto dokładnych operatów otrzymać było niepodobna. — W takich preliminarzach bywały tak reszty w gotowiźnie jak i zapasy materyałów, tudzież wszelkie zaległości czynne po strąceniu zaległości dłużnych, na pokrycie możliwych niedoborów przeznaczane. Jeżeli tą drogą wydatki pokrycie znalazły, nic już do życzenia nie pozostało i można się było uspokoić. Gdy więc nikomu na myśl nie przyszło, że majątek bieżący równie oszczędzany być winien jak majątek żelazny *(Stammvermögen)*; przeto nie może zadziwiać, że tą samą drogą bieżący majątek musiał zostać spożyty, ponieważ w nim na pokrycie niedoboru nic nie obmyślano. Równie i o tem nie pomyślano, że po spożyciu majątku bieżącego następuje z kolei majątek zakładny czyli żelazny. Nakoniec i o tem wspomnieć wypada, że miasto nie wykonywało żadnej kontroli dochodów ze swoich przywilejów a mianowicie z myta i propinacyi, tudzież iż z tej ostatniej nie wyprowadzało takiej korzyści do jakiej było legalnie upoważnione.

Komuż przecie winę takiego postępowania przypisać należy? Na to odpowiedzieć można otwarcie: że nikomu, jak tylko mechanicznemu ocenieniu zarządu miejskiego przez ówczesną do tego powołaną c. k. władzę rachunkową.

Owej władzy, u której się wszystkie rachunki wszelkich gałęzi miejskiego zarządu zchodziły, powinno było być zadaniem, utrzymywać ogólny pogląd na całe gospodarstwo miejskie i udzielać gminie owych wskazówek, które do racyonalnego uregulowania tego gospodarstwa i ochronienia majątku miejskiego potrzebne były. Lecz niestety! owe kosztowne (przeszło 6,000 złr. m. k. rocznie) prace rachunkowe obejmowały jedynie wytknięcie niektórych uchybień co do formalności lub błędów w laterowaniu — refleksya była po za obrębem tych prac.

Od roku 1843 ponawiał Magistrat wnioski do organizacyi Buchhalteryi miejskiej, lecz prośby jego w tym względzie były bez skutku; równie rozmaite trzeba było przebyć trudności, zanim się powiodło już za czasów obecnego Wydziału miejskiego zaprowadzić miejską kontrolę przy rogatkach, tudzież zmiany w wyzyskiwaniu miejskiego prawa propinacyi.

Środki zaradcze.

Gdy więc gmina żadnych od c. k. władzy rachunkowej materyałów nie otrzymywała, z którychby racyonalny zarząd mogła była utworzyć, nie podobna jej zatem było dojść do poznania złego, i wprowadzać ulepszenia, lub nowe źródła zasiłków otwierać.

Miejska Izba obrachunkowa.

Zaprowadzenie własnej izby obrachunkowej (Buchhalteryi miejskiej) stało się zatem gwałtowną potrzebą. Tym końcem postanowił Wydział miejski złożyć tymczasowy miejski Departament rachunkowy z miejskich urzędników i podziękować c. k. Izbie obrachunkowej krajowej, zajmującej się dotąd wyłącznie rachunkami miejskiemi, za jej dotychczasowe sprawowanie cenzury rachunków miejskich, oświadczając zarazem iż, gdy od 1. listopada 1848 rachunki miejskie do cenzury jej już nie bywają odsyłane, równocześnie i dodatek przez miasto przeszło 6,000 złr. m. k. rocznie do kosztów utrzymania dotyczącego departamentu c. k. Izby obrachunkowej opłacany, odtąd w zawieszeniu zostaje.

Nowo utworzony miejski Departament rachunkowy nie mógł zadaniu tak wielkiemu własnemi siłami wydołać, a przed wszystkiem brakowało mu fachowo-wykształconego kierownika. Uzyskawszy takowego na czas ograniczony przez uprzejmość Dyrekcyi galicyjskiej kasy oszczędności w osobie swego z niepospolitych zdolności celującego buchhaltera śp. Emila Strzeleckiego, a przybrawszy kilku rutynowanych urzędników c. k. Izby obrachunkowej, położony został kamień węgielny do uorganizowania własnej Buchhalteryi miejskiej, która w krótkim czasie dowiodła, że zadanie swoje pojęła i powołaniu swojemu zupełnie odpowiada. Jako urząd nie tylko rachunkowy, ale i kontrolujący, jedynie Burmistrzowi i Wydziałowi na mocy instrukcyi od Wydziału miejskiego wydanej bezpośrednio podporządkowany, doprowadziła miejska izba obrachunkowa do tego, iż Wydział miejski każdego czasu może mieć 'prócz ewidencyi całego obrotu dochodów i wydatków oraz i zamknięcie wszystkich rubryk budżetu, a co najważniejsza i czego dawnym systemem nigdy nie można było osiągnąć, że w Październiku bywa budżet na rok następujący uchwalony, a z dniem 1. listopada zamknięcie rachunków za rok upłyniony ukończone i w kilka dni potem drukiem Wydziałowi przedłożone. Prócz tego cenzuruje miejska izba obrachunkowa wszelkie bieżące rachunki i kosztorysy jak najspieszniej, kontroluje wszelkie wydatki z bezwzględną ścisłością tak starannie, aby żadna rubryka budżetu nie została przekroczoną, nareszcie przestrzega terminów w których peryodyczne dochody wpływać powinny.

Korzyści zaprowadzenia własnej izby obrachunkowej.

Dopiero za pomocą własnej izby obrachunkowej zdołał Wydział miejski spólnie z Magistratem podwoić swoje usiłowania ku podźwignieniu miasta w różnych kierunkach i postawienia go na tym stopniu, na którym Lwów obecnie się znajduje i tak od swojch mieszkańców jak i od obcych jest uważany.

Podwyższenie dochodów, przestrzeganie oszczędności. Rozwiązanie Ekonomii dóbr miejskich. Kontrola dochodów przy rogatkach. Propinacya miejska. Organizacya Magistratu.

Usiłowania Wydziału miały przed wszystkiem na celu: podwyższenie dochodów z jednej a przestrzeganie oszczędności w wydatkach z drugiej strony. Do tego celu prowadziły głównie: rozwiązanie ekonomii dóbr miejskich i przyłączenie zarządu takowych dotyczącemu biórowi Magistratu, zaprowadzenie kontroli miejskiej dochodów z przywilejów przy rogatkach na linii terytoryum miasta otaczającej, wyzyskiwanie prawa propinacyi w taki sposób, do jakiego miasto niezaprzeczone prawo posiadało, lecz z niego nie zupełnie użytkowało, nareszcie organizacya Magistratu w roku 1859 dokonana.

Wykaz dochodów i wydatków miasta Lwowa za lat jedenaście po koniec roku 1860.

Pogląd rachunkowy na stan majątku gminy miasta Lwowa za upłynionych lat jedenaście, to jest po koniec roku 1860, albowiem rok bieżący jeszcze się nie skończył, przez miejską izbę obrachunkową według zamknięć rachunkowych zestawiony załącza się do niniejszego sprawozdania pod **A**.

Jakkolwiek cyfry w tym przeglądzie racyonalnie zestawione, obrót majątku miejskiego nawet bez komentarza najwymowniej uwidoczniają, wszelako dla łatwiejszego wyrozumienia przyczyn podwyższenia lub zniżenia niektórych pozycyi, następują w krótkości zebrane wyjaśnienia.

Senat polityczny (administracyjny). — Czynność zakresu politycznego (administracyjnego), również zarządu majątkiem gminy załatwiał senat polityczny (administracyjny) początkowo w 12, a w skutek organizacyi Magistratu w roku 1858 w 6 biórach.

Koszt utrzymania tego senatu obejmuje obecnie:

płace etatowe	56,270 zł.
koszta kancelaryjne	15,000 „
koszta podróży	100 „
zapomogi i remuneracye	4,290 „
pensye i prowizye	34,020 „

Senat cywilny (sądowy) sprawował czynności sądownictwa cywilnego i wekslowego do 29. września 1855 roku, z którym dniem czynności dotyczące przeszły w skutek organizacyi c. k. władz rządowych w zakres działania sądu krajowego i powiatowego.

Taksy sądowe wpływały tylko po koniec roku 1850. Od roku 1851 do 1855 pobierała gmina wynagrodzenie za sprawowanie juryzdykcyi rocznie w kwocie 28,183 złr. w m. k., które z dniem 29. października 1855 roku z powodu przelania tych czynności na c. k. władze rządowe — ustało. Chociaż zatem w skutek zniesienia senatu cywilnego ogół wydatków zmniejszył się o . . . . 53,000 złr. w m. k., z drugiej strony ubytek w dochodach o 28,000 „ zredukował korzyść funduszu gminy z tego powodu na . . . . 25,000 złr. w m. k. rocznie.

Izba obrachunkowa miejska uchwałą wydziału kreowana w roku 1849 pierwotnie jako bióro rachunkowe, obecnie jako urząd kontroli działa.

Koszta utrzymania tego urzędu rocznie stale wynoszą 6,143 złr.
Po koniec roku 1849 opłacono za czynności tego urzędu załatwiane przez c. k. Izbę obrachunkową rocznie . . . . 6,823 „
Kasa miejska, urząd ekonomiczny, rachmistrz depozytów, rachmistrz budowniczy nakładem rocznym 7,812 „
sprawowali czynności kasowe tak, iż nakład na rachunkowość rocznie wynosił . . . . 14,635 „

Obecnie wszystkie czynności rachunkowe załatwia z największą szybkością izba obrachunkowa kosztem . . . . 6,143 złr.
kasa kosztem . . . . 4,552 „
razem nakładem . . . . 10,695 „
w ogóle o . . . . 3,940 „
rocznie zmniejszonym. (D. c. n.)

Lwów R. 1663, 1671 i 1677.

Król Jan III. potwierdza darowiznę gruntu przez Szymona Onefrejowicza w celu wystawienia Monasteru ś. Jana Ewang. uczynioną, a poprzednio już przez Jana Mniszka, Starostę tudzież przez Królów Jana Kazimirza i Michała Korybuta potwierdzoną.

(Dokończenie. Obacz Nr. 38 Dodat. osobnego.)

Który to Monaster Wielebny Ociec Simeon iako Prouisorowi zleca, Wielebnemu Oycu Pachnociemu Kuniewiczowi iako starszemu, aby on budował y osadzał Duchownych Ludzi, Zakonnikow Czerncow, według starożytnego zwyczaiu Cerkwi ś. Wschodniey y według religiey S. Bazylego Wielkiego, którzy iako Ludzie zakonni, vstawicznie w modlitwach y ofiarach swych, Pana Boga za Króla Je(g)o Mości, Senat iego y całość wszytkiey Rzeczyp(ospoli)tey powinni będą | błagać, a Wielebny Ociec Simeon wzwysz mianowany, aby był za Opiekuna w tym Monasterze asz do wieczności, a po śmierci iego wszytko opiekuństwo y prouisia na wszystkich Czernców spada, którzy w tym Monasterze żyć będą, z tym tylko dokładem, że cisz Czerncy powinni sobie będą Ihumena z pośrodka siebie obierać, z | Ihumenem Krechowskim, Onofreyskim **Lwowskim**, *za pozwoleniem y wiadomoscią Jana Ewangelisty w wszelakiego ratunku, pomocy y funduszem według artykułów Cerkwie świętey wschodniey Arseniem halickim Episcopem* **Lwowskim** *potwierdzonego, | które ia legatum y darowiznę we wszystkiem approbuię, y potwierdzam, pozwala . . . . czona na gruncie pomienionym budowana była, y wszytkie rzeczy w tym consensie opisane, robur y powagę swoię wiecznemi czasy: Więc y ta Cerkiew | będąca na tym gruncie, w którey się chwała Boża odprawuie, y odprawowa będzie, żadnych . . . . vcisków, y podaczek żadnych nie cierpiała, ani dawała, chcę mieć wiecznemi także czasy. Na co dla lepszey wiary, ręką się moią własną pod|pisawszy, pieczęć przycisnąć kazałem. Działo się we* **Lwowie** *| dnia dwudziestego czwartego, miesiąca Stycznia, roku Pańskiego* **1663**. ***Jan Mniszek*** *z W. K. Starosta Generalny* **Lwowski**.

Nos igitur **Joannes Casimirus** Rex praefatae supplicationi benigné annuen(tes) praeinsertas l(itte)ras, in omnibus earum punctis, articulis, clausulis, nexibus et liga|mentis approbandas et confirmandas esse duximus, prout in quantum iuri publico non repugnant, approbamus et confirmamus, praesentibus literis Nostris, decernentes easdem vim et robur debitae et perpetuae firmitatis obtinere debere. Juribus Nostris Regalibus, Reipublicae Ecclesiaeq(ue) Romanae catholicae | saluis manentibus. In cuius rei fidem praesentes manu Nostra subscr(ipt)as sigillo Regni communiri mandauimus. Datum **Leopoli** die **XI.** mensis Februarij anno D(omi)ni **MDCLXIII**? Regnorum N(ost)rorum Poloniae XIV. Sueciae vero XV. anno. ***Jan Kazimierz*** *Król*. Locus Sigilli pensilis, Maioris Cancellariae | Regni. Andreas Miaskowskj Abb(as) Tremeni(ensis) Regens Cancellariae Regni.

Cui supplicationi vti iustae, Nos benigné annuen(tes), praeinsertas l(itte)ras in omnibus eorum punctis, clausulis, articulis, conditionibus, nexibus, et ligamentis approban(das), confirman(das) et ratifican(das) esse duximus, vti quidem in quantum de iure sunt, approbamus, | confirmamus et ratificamus, praesen(tibus) l(itte)ris Nostris. Decernen(tes) easdem, vim et robur perpetuae firmitatis debitum valorem obtinere debere. Juribus Nostris Regalibus, Reipublicae Ecclesiasq(ue) romanae catholicae saluis. In cuius rei fidem, praesentes manu Nostra subscr(ipt)as sigillo Regni communiri iussimus. | Datum **Leopoli** die XXX. mensis Octobris anno D(omi)ni **MDCLXXI.** Regni Nostri **III**? anno. **Michael** Rex. Locus sigilli pensilis, minoris Cancellariae Regni. Stanislaus Buzenski Gnesnen(sis) Varmien(sis) Canonicus, Regens Cancellariae Regni.

Cui supplicationi vti iustice Nos benigne annuen(tes) praein|sertas l(itte)ras, in omnibus earum punctis, clausulis, articulis, conditionibus, nexibus, et ligamentis approban(das), confirman(das) et ratifican(das) esse duximus, vti quidem in quantum de iure sunt, approbamus, confirmamus et ratificamus praesen(tibus) literis Nostris. Decernentes easdem vim et robur perpetuaeq(ue) firmitatis debitum | valorem obtinere debere. Juribus Nostris Regalibus, Reipublicae Ecclesiasq(ue) romanae catholicae saluis. In cuius rei fidem praesentes manu Nostra subscriptas sigillo Regni communiri iussimus. Datum **Varsoviae** die **XXIII.** mensis Martji, anno D(omi)ni **MDCLXXVII.** Regni Nostri anno **III.**

Jan *Król*.

Confirmatio Donationis fundi certi in suburbio | **Leopolien(si)** iacen(tis), per Famatum olim Simonem One|freiowicz legati, pro constituendo Monasterio ritus | graeci.

Melchior Gurowski | S(a)crae R(e)g(i)ae M(ajes)t(a)tis Secretarius | mpp.

My więc ***Jan Kazimirz*** *Król do wspomnionej prośby przychylając się łaskawie, umyśliliśmy przytoczony wyżej list we wszystkich szczegółach, rozdziałach, orzeczeniach, warunkach i zobowiązaniach uznać i potwierdzić, jakoż o ile prawu pospolitemu nie są przeciwne, uznajemy i potwierdzamy z tem postanowieniem, iż wagę należytą i moc wieczystą zachować mają. Prawa Nasze Królewskie, Rzeczypospolitej i Kościoła rzymskiego katolickiego w całości zachowując. W dowód czego niniejsze ręką Naszą podpisawszy, pieczęcią koronną rozkazaliśmy stwierdzić. Dano we* **Lwowie** *dnia 11. miesiąca lutego roku Pańskiego* **1663.** *Królestw zaś Naszych polskiego w 14. a szwedzkiego w 15. roku.* ***Jan Kazimierz*** *Król. Miejsce pieczęci wiszącej mniejszej Kancelaryi koronnej. Andrzej Miaskowski Opat trzemski, Regent Kancelaryi koronnej.*

Do ktorej to prośby jako słusznej łaskawie się przychylając, postanowiliśmy list wyżej przytoczony we wszystkich szczegółach, orzeczeniach, rozdziałach, warunkach i zobowiązaniach uznać, potwierdzić i umocnić, jakoż o ile w prawie uzasadnione uznajemy, potwierdzamy i umacniamy niniejszem, rozporządzając iż w należytej wadze i mocy wiecznie obowięzującej być ma. Prawa Nasze Królewskie, Rzeczypospolitej i Kościoła rzymsko-katolickiego w całości zachowawszy. W dowód czego niniejsze ręką Naszą podpisawszy, pieczęcią koronną rozkazaliśmy stwierdzić. Dano we **Lwowie** *dnia 30. miesiąca października roku Pańskiego* **1671** *a w trzecim Naszego Królestwa.* ***Michał*** *Król. Miejsce wiszącej pieczęci małej Kancelaryi koronnej. Stanisław Bużeński, gnieznieński i warmiński Kanonik, Regent Kancelaryi koronnej.*

Przychylając się więc do tej prośby jako słusznej, umyśliliśmy sobie pismo wyżej przytoczone we wszystkich szczegółach, orzeczeniach, rozdziałach, warunkach, związkach i obowiązaniach uważnić, potwierdzić i umocnić, jakoż o ile z **prawem** *zgodne, uważniamy, potwierdzamy i umacniamy niniejszym* **listem** *z tem postanowieniem, iż należytą wagę i moc wieczystą mieć ma. Prawa Nasze Królewskie, Rzeczypospolitej i Kościoła rzymsko-katolickiego całe zachowując. W dowód czego niniejsze ręką Naszą podpisawszy, pieczęcią koronną rozkazaliśmy stwierdzić. Dano w* **Warszawie** *dnia 23. miesiąca marca roku Pańskiego* **1677.** *a w 3cim Naszego panowania.*

Potwierdzenie darowizny pewnego gruntu na przedmieściu **lwowskiem** *leżącego, który Sławetny niegdy Szymon Onufrejowicz w celu założenia Klasztoru obrządku greckiego.*

Melchior Gurowski Jego Królewskiej Mości Sekretarz ręką swoją.

Oryginał powierzony Redakcyi przez księdza Irenego Jaworskiego, Bibliotekarza OO. Bazylianów lwowskich, pisany na pergaminie, w kilku miejscach nieczytelny. Pieczęć zagubiona wisiała u niego na żółtej wiążeczce jedwabnej, której kawałek w nadcięciach pozostał.

Pisałem we Lwowie 19. grudnia 1859.

Wolański Franc. Ksaw.

Główny Redaktor **M. Szrzeniawa Sartyni.** Z c. k. galic. Drukarni rządowej.